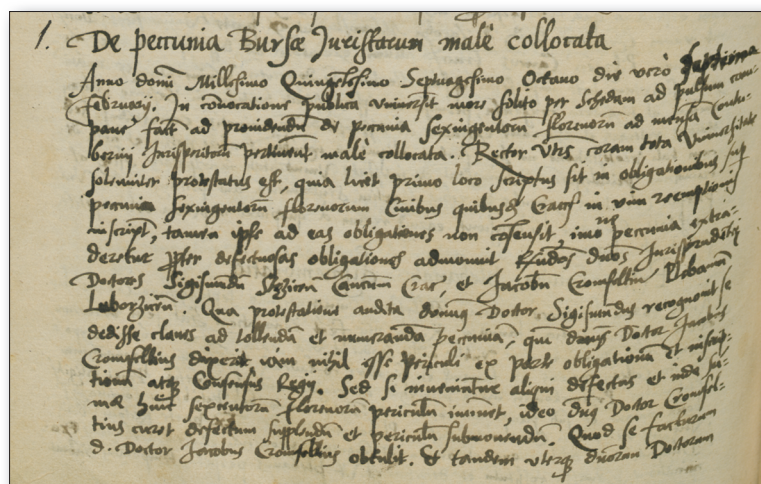

KROMFELT JAKUB zwany Bełzik

(ur. 1515 r., zm. 13 XII 1585 r.)

Rektor, dziekan Wydziału Prawa Jakub Kromfelt z Krakowa, zwany także Bełzik (Belza, Creusel, Krumfelt), urodził się w 1515 r. Był synem Bartłomieja i siostrzeńcem doktora Marcina Bełzy z Krakowa. Na uniwersytet wpisał się w 1528 r. Bakałarzem został zapewne w 1532 r., z kolei w 1534 r. uzyskał magisterium w zakresie sztuk wyzwolonych. W latach 1534–1537 wykładał na Wydziale Filozoficznym jako docent *extraneus*. Oprócz wykładów z zakresu filozofii arystotelesowskiej komentował *O sposobie pisania listów* Erazma z Rotterdamu. Sprawował funkcję rektora szkół parafialnych w Krakowie: Mariackiej (1539), św. Szczepana i Świętego Ducha.

W 1537 r. w aktach rektorskich określony został bakałarzem świętych kanonów. Jednoznaczne rozstrzygnięcie datacji uzyskania bakalaureatu prawa jest utrudnione, ponieważ w kolejnych zapiskach tytuł ten już nie występuje. Doktorem prawa kanonicznego został w 1541 r. Przez niecałe dwa miesiące dzierżył altarię św. Jana *ante portam Latinam* w katedrze krakowskiej, uposażając seniora Bursy Prawników (18 kwietnia 1542 – przed 6 czerwca t.r.). Dwa lata później był już członkiem Kolegium Jurystów i profesorem zwyczajnym (*lector ordinarius*). Posiadał wtedy altarię św. Tomasza Kantuaryjskiego w katedrze krakowskiej. W 1569 r. uzyskał probostwo luborzyckie, będące uposażeniem profesora praw nowych (*novorum iurium*).

Karta z konkluzji uniwersytetu 7 III 1578 r. ze wzmianką o Jakubie Kromfelcie, plebanie luborzyckim (AUJ rkps 33, k. 316)

Dwukrotnie jako prowizor zapewniał klerykom pracę w charakterze wikarych w Luborzycy. Od 1563 r. piastował także godność kanonika poznańskiego.

Jakub Kromfelt był związany z Wydziałem Prawa w okresie, w którym borykał się on z wieloma trudnościami, w tym z niezdyscyplinowaniem i niesubordynacją kadry profesorskiej. Kromfelt piastował funkcję dziekana w latach 1543–1545 i nie zamierzał jej kontynuować. Po zakończeniu kadencji dwukrotnie wezwał profesorów wydziału celem wyboru nowego dziekana, lecz pomimo iż sześciu z nich przebywało wtedy w Krakowie, przybył tylko jeden. W tej sytuacji rektor, na wniosek Kromfelta, zarządził nadzwyczajne wybory. Zapewne pełnił także funkcję bibliotekarza Kolegium Prawniczego. W 1544 r. wystąpił przed sądem rektorskim o zwrot książek pożyczonych przez Grzegorza ze Żnina, prepozyta w kolegiacie św. Anny. Chodziło o *Speculum* Wincentego z Beauvais oraz Dominika z S. Geminiano *Commentaria in libros Sexti*. Urząd rektora sprawował w semestrze zimowym 1582/1583, zastępując Jakuba Górskiego.

Osoba Jakuba Kromfelta została nie bez powodu negatywnie oceniona w historiografii. Wytykano mu niekompetencję, która była powodem drwin studentów. Stało się to przyczyną interwencji w 1561 r. rektora i profesora prawa Jana z Turobina, który nakazał konfiskatę jego pomocy naukowych wykorzystywanych bez zrozumienia podczas zajęć. Kromfelt związał się z opozycją profesorską wobec Jana z Turobina, która wbrew prawu usiłowała wprowadzić na stanowisko seniora Bursy Prawników studiującego prawo zaledwie od dwóch tygodni Andrzeja Gostyńskiego zwanego Receptą.

Wielokrotnie naruszał Jakub Kromfelt zasady obowiązujące profesorów krakowskiej wszechnicy. Jako że opuszczał wykłady, został wezwany przez rektora 29 lipca 1574 r. do przybycia i podjęcia pracy w ciągu ośmiu dni. Jego także dotyczyły skargi studentów, którzy w 1579 r. donosili rektorowi o nieprzygotowanych wykładach, często trwających nie dłużej niż kwadrans. Henryk Barycz oględnie wyjaśnił, iż Jakub Kromfelt oraz inny profesor wydziału Jakub Molitor, mimo interwencji rektora w 1578 r., „żyją całe lata ze swemi gospodyniami, ostatniego rzędu awanturnicami”. Jedną z takich awanturnic, wprowadzona do Kolegium Prawniczego przez Kromfelta, włamała się w 1579 r. do prywatnych mieszkań profesorów i dokonała zniszczeń oraz kradzieży. Kromfelt poczuwał się jednak do odpowiedzialności za szkody i zobowiązał się je wynagrodzić poszkodowanemu Piotrowi Skotnickiemu. Dnia 9 listopada 1582 r. sąd rektorski skazał Kromfelta i Molitora na karę pieniężną i utratę prawa do obejmowania wolnych kolegiatur za sprowadzanie niewiast do Kolegium Jurystów. Jako strażnik (kustosz) skarbu Kolegium Prawniczego w 1579 r. upozorował kradzież 100 złp z majątku wspólnego. Pieniądze te zwrócił pod groźbą wydalenia z uczelni. W tym samym roku toczyła się przeciw niemu jeszcze jedna sprawa o defraudację. Dopuszczał się także zaniedbań w zakresie obowiązków proboszcza w Luborzycy. Akta rektorskie wprost obfitują w sprawy z jego udziałem.

Oprócz wspomnianych wyżej beneficjów Jakub Kromfelt był altarystą w kościele Świętego Ducha w Krakowie (1536), posiadał także probostwo w Marcyporębie (1540) oraz altarię ołtarza św. Łazarza w kościele św. Marii Magdaleny w Krakowie.

Jakub Kromfelt zmarł 13 grudnia 1585 r., został pochowany 17 grudnia w klasztorze Bernardynów.

AUJ rkps 17 s. 165; AUJ rkps 18 s. 11, 14, 20, 22–23; BJ rkps 5359 II t. 1 k. 121; AR 2 nr 255–257, 266, 453, 497, 544, 553, 601, 602, 604, 605, 612, 616; Concl. Univ. nr 278, 294, 342, 431, 438, 494; LD wg indeksu s. 380; MUK 1509–1551 [1528/002] s. 154; NKP [1532/19B] s. 295, [1534/14M] s. 296; Wawel Wypisy 1539–1541 nr 449 przyp. 1; Barycz Historia s. 422–423, 579–582, 631; Bartel Dzieje s. 176; Historia BJ s. 263; J. Krukowski, *Z dziejów szkolnictwa parafialnego Krakowa w okresie Odrodzenia*, Kraków 1986, s. 60; Księgi egzaminów nr 855, 5047; Michalewiczowie 5/1 nr 27 s. 47, 5/2 nr 97 s. 63; S. Oczkowski-Kotowicz, *Jan z Turobina*, PSB, t. 10, Wrocław 1962–1964, s. 488; Pietrzyk Poczet s. 155; Sondel Słownik UJ s. 539–540.

Maciej Mikuła